

---

szabó ida beszámolója

Elvtársnők és Elvtársak!

A *Híd* című folyóirat 40 évvel ezelőtt indult útjára, abban az időben, amikor Jugoszláviában a monarcho-fasiszta uralom minden haladó gondolatot üldözött és börtönnel büntetett. Abban az időben, amikor a szociális és nemzeti ellentétek mindinkább kiéleződtek és a kizsákmányolás meg a nemzeti elnyomatás mind elviselhetetlenebbé vált.

A folyóiratot 1934-ben egy magyar egyetemistákból és középiskolásokból álló ifjúsági csoport indította el, kezdetben nem is világos célkitűzéssel, csupán attól az érzéstől indítatva, hogy valamit tenni kell, hogy nem lehet tovább haladni a régi, kitaposott utakon. A *Híd* indulásakor még nem volt osztályelkötelezett, a folyóirat köré csoportosulók szemléletét és látókörét a polgári, kisebbségi érzés és gondolkodás korlátozta, de az új lap, már indulásakor, első megjelent számától a haladó gondolatot szolgálta, demokratikus, antirevizionista, antifasiszta szellemet hirdetett. Ezt az induló lap első számában *Hidat* verünk című programcikkében így fogalmazta meg a szerkesztőség:

„*Hidat* verünk a keserű ma és az ígéretes holnap között tátongó szakadék felett, a régi és az új kultúra, a magyar és a délszláv nép és kultúra közé, hogy a két nemzet műveltségi kapcsolatai még szorosabbakká váljanak. *Hidat* akarunk építeni a korok, életfelfogások, nemzetek — *hidat* ember és ember közé.”

A hídveréshez vezető út azonban még ismeretlen volt előttük. Két évvel később, amikor a *Híd* a forradalmi munkásmozgalom szócsöve lett, világossá vált az út is, amely a hídveréshez vezet.

A harmincas években, amikor a fasiszmus sötét árnyéka mind veszélyesebben emelkedett Európa fölé, pusztító vihart jelezve, a jugoszláv munkásosztály és parasztság helyzete mind kilátástalanabbá vált, kemény harc folyt a puszta létfenntartásért. Az ország elmaradottsága, az uralkodó burzsoázia kegyetlen, kizsákmányoló politikája, gazdálkodása, a megoldatlan nemzeti kérdések mindinkább növelték a nép elégedet-

lenségét a burzsoázia, uralmát féltve, nem válogatta az eszközöket, minden megmozdulást terrortal fojtott el. A Jugoszláv Kommunista Párt törvényen kívül volt helyezve, de a mély illegálitás, a legkegyetlenebb üldözések ellenére, a legnehezebb föltételek között is erőteljes munkát fejtett ki, és minden lehető eszközt felhasználta, legális és illegális úton szervezte a harcot a diktatúra ellen, figyelmeztette Jugoszlávia népeit a fasizmus veszélyére. A Párt befolyása alatt a széles néprétegekben mindinkább ébredezett a tudat, hogy a meglévő kapitalista társadalmon belül lehetetlen megoldani a kiéleződő nemzeti és osztályellentéteket. A kommunisták, a munkásmozgalom, a haladó gondolkodás és az antifasiszta erők kegyetlen üldözése nem gátolhatta meg, hogy a monarchofasiszta diktatúra ellenfeleinek frontja mindinkább erősödjön.

Ebben az időben a haladó baloldali erők mind erősebb befolyást gyakoroltak a *Híd* köré csoportosuló fiatalokra is, az elkötelezett cikkek, a társadalmi problémákkal foglalkozó írások mind több helyet kaptak a *Híd* oldalain. A folyóirat egyhamar túllépte kezdeti polgári beállítottságát, cikkeivel hónapról hónapra közelebb került az elnyomott proletárokhoz, a szegényparasztakhoz, követve a magyar forradalmi hagyományt, Petőfi, Ady, József Attila, Dózsa eszméit.

Egyre inkább világossá vált, hogy a *Híd* nem lehet a legkülönbélebb felfogást vallók gyűjtőhelye, mind többen érezték, hogy az emberek határozott választ várnak a vállukra nehezedő súlyos problémák megoldására, s a nemzeti jellegű mozgalmak nem elégíthetik ki a fiatalság nagy többségét. 1935 végén megkezdődött az éles differenciálódás a haladó és maradi eszmék hordozói között, mindinkább kiéleződött az eszmei ellentét, és megtörtént a szakadás a *Híd* táborán belül, a baloldali ifjúsági csoport meg az úgynevezett „nemes liberalizmus” cégére alatt maradi, klerofasiszta, revizionista és sovíniszta irányzatot védő, kisebbségben maradt csoport között. A haladó szellemű értelmiségi fiatalok, munkás-írók és munkás újságírók együttműködéséből rövidesen tartós szövetség keletkezett, s így vált a *Híd* a baloldali mozgalom magyar nyelvű legális társadalmi, irodalmi és művészeti sajtóorgánumává.

1936-ban Simokovich Rókus pártmunkás, majd Mayer Ottmár, az ismert publicista, a Jugoszláv Kommunista Párt tagja, később pedig a KP szabadkai körzeti bizottságának titkára vette át munkatársaival a lap szerkesztését, és azóta a folyóirat története szorosan egybefűződik Vajdaság és Jugoszlávia forradalmi munkásmozgalmának történetével, fejlődésével és harcaival, de ugyanakkor egész haladó, baloldali publicisztikánk, irodalmunk és művészetünk osztályelkötelezett, humanista és internacionalista törekvéseivel is, s így éppoly elválaszthatatlan része valamennyi népünk és nemzetiségünk történelmének, mint a jugoszláviai magyarság irodalma és művelődése történetének.

Az osztályharcos *Híd*nek nagy szerepe volt a jogfosztott tömegek tudatosításában, a magyar dolgozók, a városi és falusi proletárok, valamint az értelmiség legöntudatosabb és legbecsületesebb részének összefogásában, szervezésében, a fasizmus, a magyar irredentizmus és sovínizmus elleni harcában.

A föllendült szakszervezeti mozgalom széles alapot és lehetőséget nyújtott a *Híd* fölvilágosító munkájának. Vajdaságban az ipari munkások nagy része és a földmunkások tízezrei tömörültek a szakszervezetekbe. Erős politikai és bérharcok folytak, sztrájkot sztrájk követett a nagyobb munkabéért és a politikai jogokért. A *Híd* beszámolt az osztály-

harc mindennapi eseményeiről, buzdította a sztrájkolókat, szolidaritásra szólította fel a munkásokat és a szegényparasztokat, a terepen szociográfiai és szociológiai anketókat szervezett, a szociális elégedetlenség és lázadás irodalmát ápolta. Munkatársai a szakszervezetekben irodalmi esteket rendeztek, kultúrprogramot, szavalókórusokat, előadásokat tartottak. A *Híd*nek igen sok olvasója volt a falvakban és városokban; terjesztő bizottságai olvasóköroket szerveztek, és így az olvasók tábora sokkal nagyobb volt, mint a folyóirat példányszáma. Az olvasók a munkások, parasztek és az értelmiség köréből toborzódtak, de a folyóirat különösen közkedvelt olvasmány volt a fiatal munkások, tanulók, középiskolások, egyetemisták körében. A legális terjesztőhálózat mögött voltaképpen illegális pártmunka folyt, és a terjesztők összejöveteliei pártösszejöveteliek is voltak. A *Híd* széles körű munkát végzett a szakszervezetekben, a kultúrkörökben, és ha kellett, a vallási egyesületeken keresztül is igyekezett minél szélesebb körben hatni, valóra váltva a Párt népfrofrontpolitikáját.

Nagy jelentőségük volt a *Híd*-kiadványoknak, melyekben megjelentek a leghaladóbb írók művei, Ady, József Attila, Laták István válogatott versei, tanulmány a magyar jobbágyság történetéről stb. A *Híd* naptára jelentős terjedelmével, értékes irodalmi tartalmával, gazdasági, politikai és kulturális cikkeivel még inkább növelte a *Híd* által végzett eszmei nevelő munka hatását. A naptár anyaga egy része a mitrovicai és lepoglavai fegyházból, az ott fogva tartott kommunistáktól érkezett. A *Híd* a saját kiadványaiból és más haladó szellemű művekből vándorkönyvtárat szervezett, amely faluról, falura járt Vajdaságot. Mindez bizonyítja, hogy a *Híd* a háború előtt igen komoly eszmei, politikai és kultúrmunkát végzett.

A *Híd* a városi munkások, a falusi proletárok és szegényparasztek ezreihez szólt, tehát elsősorban mozgalmi lap volt, de ápolta a szépirodalmat és a képzőművészetet is, s így kulturális és szellemi hatása széleskörűen kiterjedt az intellektuális dolgozók körére is. A *Híd*ban megjelent népszerűen megírt tudományos cikkek, riportok, külpolitikai hírmagyarázatok, a bér- és munkaviszonyokról szóló beszámolók és szépirodalmi művek osztályöntudatra, összefogásra és egységre neveltek. A *Híd*, a demokráciáért, a népi igazságért harcolt, a faj- és nemzetgyűlölet ellen, s a testvériséget hirdető szellem zászlóvivője volt, valóságos hidat vert a munkások, parasztek és haladó értelmiség között, összekötő testvéri hidat magyarok, szerbek, horvátok, románok, macedonok, szlovákok és minden más nemzet között. A *Híd* már abban a korszakban nagymértékben hozzájárult népeink és nemzetiségeink közeledéséhez és kölcsönös megismerkedéséhez tartományunkban és Vajdaság határain túl is. A *Híd*ban megjelent írásokat, cikkeket, irodalmi műveket lefordították szerbhorvát nyelvre, és közölték a haladó szellemű lapok és folyóiratok oldalain Újvidéken és másutt. De ugyanakkor a *Híd*ban is hónapról hónapra olyan kiemelkedő szerb, horvát, macedón és más nemzetiségű haladó szellemű, forradalmár írók neve jelent meg, mint Miroslav Krleža, Jovan Popović, Čedomir Minderović, Oskar Davičo, Kočo Racin és mások.

A *Híd* a magyar ajkú olvasónál a pártsajtó szerepét töltötte be, oldalain ismert marxista teoretikusok, magyar, szerb, horvát, szlovén és más jugoszláv, valamint külföldi írók munkái jelentek meg. De nemcsak értelmiségiek, marxista tudású munkások, forradalmárok is, köztük nem

egy olyan, aki marxista ideológiai képzettségét a fegyházakban, a mitrovicai és lepoglavai „egyetemen” szerezte.

A *Híd* már a kezdet kezdetétől a becsületes társadalmi kiállás, a szociális igazság mellett szállt síkra, a népelnyomó Jugoszlávia bonyolult ellentmondásaiból nem a nacionalista, fasiszta illúziókban keresett kiutat, hanem a Jugoszlávia többi népével és nemzetiségével és azok haladó erőivel való szövetségben és együttműködésben. Ezért a profasiszta elemek élesen támadták a *Hídat*, minden eszközzel próbálták gyöngíteni, befolyását a jugoszláviai magyarság körében. De a támadásokra, nemcsak a magyar nyelvű lapok, a *Népszava* s még a polgári *Napló* is, hanem a szerbhorvát lapok és folyóiratok is válaszoltak, a *Híd* védelmére keltek, és elítélték a magyar sovíniszták támadásait, akár Zágrából, akár Újvidékről jöttek. Magában a *Híd*ban Pap Pál, az ismert forradalmár így válaszolt a revizionista-sovíniszta vádaskodásokra:

„Az ellenünk morgó kórusból már hallatszik az álszentül felháborodott vád és valami jövőre szóló denunciació: „Nem vagytok magyarok! Nem. A kicsiknek és gyáváknak, a számítóknak és álszenteknek mi nem vagyunk magyarok. A mi magyarságunk nem a konjunktúrában előbúvó pincebogaraké, a miénk a küzdelem, harcok hit és kiállás. Nekünk fáj, százszoros fájdalommal minden, ami népünknek fáj és szeretünk százszoros szeretettel mindent, ami népünké. Mi nyugodtan álljuk a konjunktúra-lovagok felhorkanásait, töretlen hittel valljuk igazságunkat, ami nem idegen fegyverek árnyékában született meg, kívülről jött hatalmi tényezők nyomására, hanem a való életben gyökerező népi igazság. Itt, ahol a népek sorsa erősebben összeforrott, mint bárhol másutt, itt, ahol a népek keserve már ezer éve rokon, ezzel kellene legtöbbet törődnünk. A mi vallott kötelességünk, munkánk és célunk népünk gazdasági, kulturális és társadalmi emelése, de mindenkor és mindenütt a szláv és egyéb itteni nemzetiségekkel egyetértve. Minden nemzeti és faji gyűlöletet elvetünk. Ebben a kérdésben is határozottan és nyíltan az ár ellen úszunk.”

A *Híd* tehát a második világháború előtti időszakban, a Vajdaság többi népével és nemzetiségével való testvériséget építve, kitartóan szembe helyezkedett a nacionalistákkal, a revizionistákkal, a fasiszta szédülettel.

A faszizmus gyors előretörése, Etiópia leigázása, a spanyol nép szabadságának eltiprása, figyelmeztette a népeket a veszélyre. A fasiszta Németország lázasan készülődött a háborúra, s míg Jugoszlávia urai nyíltan paktáltak Hitlerrel, a Kommunista Párt elszánt harcot folytatott a profasiszta irányzatú rezsimiek ellen, széles népfrontot szervezett. „Meg kell teremteni a proletár szolidaritás frontját, átfogó antifasiszta frontot kell létrehozni. A Jugoszláv Kommunista Párt ellenzi Jugoszlávia területének szétdarabolását, harcol a nemzeti elnyomás és a nagyszerb hegemonia ellen, az elnyomott népek szabadságáért.” — hangzott a JKP utasítása 1936-ban. Már az ezt követő évben, 1937-ben új korszak nyílt Jugoszlávia forradalmi munkásmozgalmában, amelynek történelmi jelentősége a későbbi fejleményekben mutatkozott meg: Tito elvtárs visszatért az országba, megalakult a Párt új vezetősége Titóval az élén. A Párt négy alapvető feladatot tűzött maga elé: „Legerélyesebben megtisztítani a Pártot a frakciós és csoportharok maradványaitól, fáradhatatlan munkával erősíteni és szilárdítani a Párt szervezetét, kitartó

munkával emelni a tagok eszmei és politikai színvonalát, állhatatosan törekedni minden haladó erő egyesítésére a népfrontban.” Nem sokkal Tito elvtárs visszatérése után a Kommunista Párt már erőteljes politikai tényező volt az országban, megszerezte a legszélesebb néptömegek bizalmát, olyan vezető csapatát képezte magát, amely képes lett arra, hogy a munkásosztály, az elégedetlen néptömegek élére álljon azokban a sorsdöntő napokban, amikor a nemzetközi helyzet rohamosan éleződött, s a német és olasz fasiszták fokozatosan és következetesen végrehajtották pokoli tervüket: 1939-ben megszállták Albániát, és szétdarabolták Csehszlovákiát, a második világháború Jugoszlávia küszöbéhez érkezett.

Abban az ellentmondásokkal teli világban, amely tele volt zavaros eszmékkal, a szentistváni gondolattól és a revizionizmustól a kispolgári liberalizmuson át a nyílt jobboldali, nemzetiszocialista és nyilas mákonyig, a *Híd*, a Jugoszláv Kommunista Párt irányvonalát követve, bátran és forradalmian kiállt, tisztánlátásra tanított, a kis népek összefogását sürgette, a munkás-paraszt szövetségért harcolt, a népfront-eszmét hirdette. A folyóirat szerkesztősége széles körű aktivitást fejtett ki, és lehetőséget nyújtott az együttműködésre a haladó polgári értelmiségnek is a népfront-politika és a párt által hirdetett antifasiszta harc vonalán. Ekkoriban a *Híd* hasábjain, tekintélyes polgári lapok újságírói, szerkesztői is jelentkeztek, és támogatták a népfront politikáját.

A *Híd* cikkeinek osztályelkötelezettsége miatt a folyóirat oldalai gyakran fehérek maradtak, mert a cenzúra könyörtelenül megnyirbálta a forradalmi élességű, lázadó hangú, harcba szólító merész írásokat. A *Híd* valóban az ár ellen úszott a második világháború előestéjén, mint a Jugoszláv Kommunista Párt szócsöve, a magyar tömegeket antifasiszta szellemben nevelte, merészen kiállt a népek és nemzetiségek egyenjogúsága mellett, eszmei engedmények nélkül mindenkor kitűnt osztályelkötelezettségével, szocialista eszmét és tudást terjesztett a terror és diktatúra nehéz napjaiban, merészen szolgálta a munkásosztály érdekeit, az osztályharcot, a pártot.

Amikor 1941-ben a régi Jugoszlávia összeomlott a fasiszta hordák csapásai alatt, s a magyar megszállók, Horthy csendőrsége és rendőrsége, a terror minden eszközével a forradalmi munkásmozgalom megsemmisítésére tört, letartóztatás, kínzás, akasztófa, börtön, büntetőtábor volt a *Híd* szerkesztőinek, terjesztőinek, olvasóinak a sorsa. Horthy pribékjei sok más forradalmárral együtt felakasztották Mayer Ottmárt, Simokovich Rókust, Wohl Lolát, Schwalb Miklóst, Varga Gyulát. Pap Pált, aki 1941-ben a Központi Bizottság megbízásából Dalmáciában szervezte a felkelést, az olasz fasiszták ölték meg. Sok hidast súlyos fegyházbüntetésekre ítélték vagy büntetőtáborokba hurcoltak, ahonnan nem volt visszatérés, mint például Cseh Károlyt, György Mátyást, Szabó Gézát, Atlasz Jánost és sok-sok más elvtársat.

A *Hídat*, a forradalmi munkásmozgalom harcos lapját a cenzúra, ügyészség, rendőrség akadályozta. A régi Jugoszláviában nemegyszer betiltották és elkobozták. Terror, akasztófa, börtön vetett neki véget 1941 áprilisában. Szerkesztőinek mártírhalála, a folyóirat betiltása nem oltotta el a fáklyát, amelyet a *Híd* nevelőmunkája gyújtott, s habár sok hidas személy szerint már nem indulhatott a harcba, de a *Híd* mozgósító ereje ott volt mindazoknak a tudatában, akik a jugoszláviai magyarok soraiból, vállalva Jugoszlávia más népei és nemzetiségei fiaival, a nép-

felszabadító háborúban harcoltak, a Kommunista Párt vezetése alatt, testvéri egységben, küzdöttek hazánk felszabadulásáért, az új, igazságosabb, szocialista társadalom felépítéséért.

Jugoszlávia a négyéves népfelszabadító háborúból mint szocialista demokratikus állam került ki, amelynek a népek és nemzetiségek egyenjogúsága, testvérisége és egysége nyújt szilárd alapot és amelyben a munkásosztály vette kezébe a hatalmat.

A *Híd* közvetlenül a felszabadulás után, 1945 őszén indult újra. Az új, szabad, szocialista Jugoszláviában újra megszólalt szabadon, magyarul és hirdette azt a győzelmet, azt a szabadságot, amelyért sok régi hidas is az életét áldozta. Mi más programja lehetett az új *Hídnak* az új Jugoszláviában, mint hogy minden lehetőségével és tudásával hozzájáruljon szocialista hazánk építéséhez. „A népuralom erősítése, a reakció elleni kíméletlen küzdelem, a keserves múlt tanulságaként a dolgozó nép megingathatatlan egységének, népeink és nemzetiségeink testvériségének megszilárdítása — ezzel a programmal hívjuk össze a *Híd* régi olvasóit és híveit és ezzel toborzunk új híveket a magyar demokrácia egységének, Jugoszlávia népei testvériségének, a Duna-medence népei együttműködésének és a szabadságszerető népek legyőzhetetlen haladásának.” — írta a háború utáni *Híd* első számában.

Az új *Híd* a felszabadulás előtti folyóirat harcos hagyományait tűzte zászlajára, gazdagodva azokkal a tényezőkkel, amelyek a felszabadulást követő években kaptak külön hangsúlyt: a munka megbecsülésének hirdetésére toborozta és serkentette az írókat, s a kulturális célkitűzések közül első helyre emelte azt a törekvést, hogy a kultúra egyetemes népkincsé váljon. A „szociális irodalom” háború előtti elve a szocialista realizmus hazai változatává alakult, amely az ötvenes évekig legfőbb jellemzője volt a folyóirat irodalompolitikájának, és ez szabta meg a közölt szépirodalmi alkotások jellegét is. Szocialista társadalmunk gyors fejlődése és változásai természetszerűen hatással voltak és vannak a *Híd* fejlődésére és változására is. A *Híd* fokozatosan főleg szépirodalmi folyóirattá alakult át, változott a profilja és tartalma. Ma már csak egyik részese a jugoszláviai magyarok gazdag kulturális életének, sokrétű marxista, tudományos és tájékoztató tevékenységének. A *Híd* ma egy sajátos munkamegosztásban keresi a helyét, de megváltozott jellege és szerepe ellenére alapjaiban ma is őrzi és ápolja azokat az alapvető eszméket és hagyományokat, amelyek szocialista öngazgatású társadalmunk eszmei alapjait is képezik: az egységet és testvériséget, az osztályjellegét, a humanista és internacionalista elkötelezettséget. Ezt bizonyítja a *Híd* évfolyamainak egész tartalma. A *Híd*ban helyet kapott valamennyi jelentős magyar író, azonkívül száz és száz jugoszláv és külföldi író, művész, gondolkodó nevével találkozunk a folyóirat oldalain.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség Elnökségének 21. ülése és a Tito elvtárs levele előtti időszakban, amikor a liberalizmus és a nacionalizmus, öngazgatású társadalmi viszonyaink továbbfejlődésének más ellenségei befészkeltek magukat társadalmunk és a párt egyes részeibe, különféle ideológiai elhajlások, sőt idegen ideológiák jelentkeztek, különösen kulturális életünk egyes területein, ma megmondhatjuk, hogy a *Híd*ban nem voltak kardinális melléfogások és tévelygések, de a *Híd* szerkesztésében is előfordultak bizonyos hibák, fogyatékoságok, indokolatlan engedmények különféle szocializmustól távol álló idegen ideológ-

giájú írásokkal szemben, melyek elvétele befurakodtak a *Híd* oldalaira is, de ezt a szerkesztőség maga is bírálóan felmérte, mint ahogy azt is megállapította, hogy „abban az időben hiányzott a jugoszláv társadalmi mozgások vizsgálata, a kellő szerepvállalás és ideológiai kiállás”. A *Híd*, amelynek oly fényes múltja van, ma hozzájárul ahhoz, hogy a jugoszláviai magyar irodalom és kultúra építő jellegű, osztályelkötelezett szerepet vállaljon a szocialista öngazgatás forradalmi átalakulásában.

Eltársak és elvtársnők, harminc év múltott el fegyveres szocialista forradalmunk győzelmes befejezése óta. A történelemben ez nem nagy időszak, de elmondhatjuk, hogy ez idő alatt teljesen megváltoztattuk országunk arculatát és hatalmas eredményeket értünk el hazánk anyagi, kulturális és társadalmi fejlődésében. Jugoszlávia e három évtized alatt a leggyorsabban fejlődő országok közé tartozik, s a gazdasági fejlődéssel párhuzamosan változtak az emberek közötti viszonyok is. Az öngazgatás megerősödése eddig nem sejtett anyagi és más lehetőségeket tár fel a kultúra, a művészetek, az irodalom fejlődése számára is.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség 21. ülése Tito elvtárs és a Végrehajtó Iroda pártlevele új forradalmi korszakot nyitott szocialista öngazgatású társadalmunk fejlődésében. Az új alkotmány, a Kommunista Szövetség X. Kongresszusának határozatai forradalmi változásokat jelentenek. A Jugoszláv Kommunista Szövetség Tito elvtárs vezetésével forradalmi harcot indított az öngazgatású szocialista társadalom gyorsabb ütemű átalakulásáért, erélyes akció indult, hogy megtörjön minden ellenállást, ami gátolja a szocialista öngazgatás továbbfejlődését. Forradalmi harc folyik azért, hogy a munkásosztálynak legyen döntő szerepe a társadalomban, hogy a dolgozók uralkodjanak és határozzanak az összjövedelemtől. Ebben a történelmi, forradalmi korszakban a kultúrának jelentős szerepe van, a kultúra sem lehet passzív és semleges. Az általános társadalmi akció keretében harc folyik a kultúra osztályjellegének biztosításáért is, ami egyet jelent a munka és az emberi egyéniség felszabadításával, a szellemi és fizikai munka közötti megosztás megszüntetésével. A *Híd*, amely partokat kötött össze és hidat vert munkások, parasztok és haladó értelmiség között, híven forradalmi hagyományaihoz, most is tevékenyen részt kell hogy vegyen e forradalmi harcban, hogy irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóiratként továbbápolja a marxista gondolatot, és bíráló értékeléssel szembeszegüljön minden idegen, polgári, antiszocialista, nacionalista ideológiával, és azokkal is, akik dogmatikus, tájékoztatóirodás pozíciókból kiindulva tevékenykednek szocialista öngazgatású társadalmunk ellen.

A szocialista társadalomban a kultúra, az irodalom, a művészet nem a kiváltságosoké. A Kommunista Szövetség X. Kongresszusa határozottan kimondta, hogy a kultúra a dolgozók, a munkásosztály, az egész nép tulajdona kell hogy legyen. A munkásosztálynak nincs szüksége külön kultúrára, de biztosítani kell, hogy a kultúrában létrejött valamennyi igazi érték a munkásosztály és az egész nép tulajdonává váljon. A X. Kongresszus határozatai kiemelték, hogy mindebben jelentős szerep és felelősség hárul a társadalmi és kulturális kérdésekkel foglalkozó folyóiratokra, azáltal, hogy fokozottabban részt vesznek a kulturális élet gazdagításában, a kulturális értékek terjesztésében, a dolgozók kulturális igényeinek kielégítésében, valamint a művészeti és eszmei érték-mércék kialakításában és fejlesztésében. Az olyan folyóiratokban, mint a

Híd, minél több marxista világnézetű alkotónak kell közreműködnie, hogy a folyóirat minél jobban betöltse társadalmi és kulturális nevelő szerepét, mert az irodalmi folyóirat sem lehet önmagának célja vagy zárt körök kiszolgálója, át kell lépnie a szűk kereteket. Forradalmi hagyományait követve, a *Híd* különösen hozzájárulhat ahhoz, hogy az új értékek, az alkotó munka eredményei ne csak az értelmiség soraiban, hanem a munkásosztály, a dolgozó nép szélesebb körében is létjogosultságot nyerjenek.

Apolni kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek az anyagi termelésben dolgozó kollektívák és a művészeti, kulturális intézmények sajátos közösségek útján való együttműködését szorgalmazzák, azzal a céllal, hogy a kulturális, irodalmi és művészeti csúcsteljesítmények a munkások közkincsévé váljanak.

Itt, ebben a mi sok nemzetiségű szocialista tartományunkban, ahol a népek és nemzetiségek egyenjogúsága, testvérisége és egysége a mindennapi élethez tartozik és tartós létérdek, az egyenjogúság elválaszthatatlan összetevője a nemzetek és nemzetiségek kultúrájának szabad és egyenjogú fejlődése, de szocialista irányultsága is. A kultúra nemzeti keretekben való bezárkózása ugyanis káros hatással van minden nemzeti kultúra fejlődésére, és gátolja az alkotóképességek kibontakozását, ezért továbbra is mindent meg kell tenni, hogy bővítsük népeink és nemzetiségeink kultúrájának, irodalmának, művészetének kölcsönös kapcsolatait, egymásra való alkotó ráhatását, mert ez gazdagítja a művelődési életet és hozzájárul népeink és nemzetiségeink még jobb megismerkedéséhez, közeledéséhez, az együvé tartozás tudatának elmélyítéséhez, a teljes egyenjogúság megszilárdításához. A *Híd* indulása óta, máig sokat tett ebben az irányban.

A *Híd* ma egyike csupán a gazdag magyar nyelvű kiadótevékenység termékeinek, de irodalmi folyóiratként is részt kell vállalnia azokból a feladatokból, amelyeket ez a forradalmi korszak s a Jugoszláv Kommunista Szövetség X. Kongresszusa állított a kommunisták és társadalmunk szervezett erői elé. Tito elvtárs a X. Kongresszuson kiemelte, „hogy szocialista öngazgatású társadalmunk fejlődésének és kultúránk előrehaladásának fontos feltétele a még lendületesebb eszmei küzdelem a burzsoá ideológia, a dogmatikus gondolkodás, a konzervatív eszmei örökség, a primitivizmus stb. különféle formái ellen. Kötelességünk, hogy e harcban kitartóan igyekezzünk egybegyűjteni és egyesíteni társadalmunk minden alkotó erőit, amelyek készek a Kommunista Szövetséggel az élen harcolni az oktatás, a nevelés, a tudományos és kulturális alkotótevékenység szocialista és humanista irányzatáért”.

A *Híd* e 40 év alatt hosszú utat tett meg, a leghosszabb életű folyóiratnak számít az egész magyar nyelvterületen. Sokéves tevékenységével bizonyosságot tett arról, hogy a forradalmi eszme, a társadalmi haladás elkötelezettje, és az igazi irodalmi és művészeti értékeket ápolja, a haladó szellemű, szocialista, marxista irányzatú kultúrát szolgálja, s hozzájárul ahhoz, hogy szocialista társadalmunkban mind gazdagabb és színvonalasabb legyen az emberek művelődési élete, hogy a kulturális tevékenységben is gazdagodjék a nemzetek és nemzetiségek íróinak, alkotóinak együttműködése és kapcsolata. A negyvenedik jubileumát ünneplő *Híd*, amely a háború előtt a forradalmi munkásmozgalom szócsöve volt és az üldözések, betiltások ellenére merészen terjesztette a

haladó marxista gondolatot, a forradalom győzelme után pedig fáradhatatlanul működött a kultúra terjesztésén, de különösképpen hozzájárult népeink és nemzetiségeink testvériségének és egységének erősítéséhez, azon munkálkodott, hogy a kultúrát, az irodalmat, a művészetet közelebb hozza a dolgozó emberhez, biztosak lehetünk abban, hogy ez a *Híd* megtalálja helyét és szerepét, és teljesíti feladatait ma is, ebben a forradalmi korszakban, amikor az új alkotmányos rendelkezések, a Jugoszláv Kommunista Szövetség X. Kongresszusa, valamint a 15. tartományi pártkonferencia határozatai alapján a munka és az alkotás szabad cseréjének egészen új viszonylatai nyílnak meg a szocialista öngazgatású társadalmi viszonyokban. A felszabadult munka szabad és elkötelezett alkotást vár el az íróktól, művészekről, gondolkodóktól, a szocialista öngazgatási viszonyok gyorsabb ütemű fejlődéséhez, a Kommunista Szövetség és Tito elvtárs forradalmi irányvonalának valóraváltásához.